

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ

ΓΡΑΠΤΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΕΡΟΚΑΝΟΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗΣ ΤΗΣ ΑΝΤΙΚΑΝΟΝΙΚΗΣ ΣΤΑΣΕΩΣ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΜΟΝΩΝ ΤΟΥ ΦΑΝΑΡΙΟΣΚΕΠΑΣΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΛΟΓΩ ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

- Η σθεναρά αντίδραση του Οικουμενικού Πατριαρχείου και της Ελληνικής Πολιτείας για την επικράτηση της ιεροκανονικής ευταξίας και της νομιμότητας ως ασπίδα προστασίας στον δόλιο καιροσκοπισμό και τυχοδιωκτισμό των Σλάβων και δη των εθνοφυλετικών ιμπεριαλιστών Ρώσων επί της Αγιωνύμου Πολιτείας.

Ο περισπούδαστος Μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρυσάνθος (Φιλιππίδης) ως Αποκριτάριος (Αντιπρόσωπος) του Οικουμενικού Πατριαρχείου παρά τη Εκκλησία της Ελλάδος (1926-1938) σε εκτενεστάτη και λεπτομερεστάτη Έκθεση αυτού καταγράφει τις εντυπώσεις του εκ της κατά το έτος 1927 επισκέψεώς του στο Άγιο Όρος και ειδικότερα αναφέρεται στην κατά την διετία 1927-1928 προκληθείσα όλως αντικανονική στάση ορισμένων Μονών (Ιεράς Μονής Γρηγορίου και Ιεράς Μονής Διονυσίου) εναντίον του Οικουμενικού Πατριαρχείου ένεκα της καθιερώσεως του λεγομένου «*Νέου Ημερολογίου*», καθώς και στην άμεση και δραστική αντίδραση της πολυμαρτυρικής καθηγιασμένης, Πρωτοκλήτου και Πρωτοθρόνου, Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας με την λήψη των αναγκαίων και επιβεβλημένων ιεροκανονικών μέτρων εν αγαστή συνεργασία μετά της επισήμου Ελληνικής Πολιτείας για την καταστολή των αντικανονικώς ενεργούντων στασιαστών Ιερομονάχων και Μοναχών στο έδαφος της Αθωνικής Πολιτείας, η οποία ανά τους αιώνες ευρίσκεται υπό την αδιαμφισβητήτως απόλυτη εκκλησιαστική δικαιοδοσία αυτής. Σημειωτέον δε ότι στην επίλυση του όλου εκκλησιαστικού ζητήματος καθοριστική υπήρξε η συμβολή του αιδιίμου Μητροπολίτου Τραπεζούντος Χρυσάνθου, ο οποίος κατά τον Ιανουάριο του 1928 ορίσθηκε Πρόεδρος της υπό του Οικουμενικού Πατριαρχείου αποσταλείσης στο Άγιο Όρος τριμελούς Πατριαρχικής Εξαρχίας.

Στην αρχή της μακροσκελούς εκθέσεως του Μητροπολίτου Τραπεζούντος Χρυσάνθου καταγράφονται οι πρώτες εντυπώσεις του κατά την εν έτει 1927 επίσκεψή του στο Άγιο Όρος περί της πνευματικής καταστάσεως, η οποία επικρατούσε στις Πατριαρχικές και Σταυροπηγιακές Μονές και ειδικότερα περί του πνευματικού και μορφωτικού επιπέδου των εγκαταβιούντων μοναχών. Γράφει δε με την σκληρή γλώσσα της αληθείας περί αυτών τα κάτωθι: «*Η μοναχική ζωή του Αγίου Όρους δεν έμεινεν ανεπηρέαστος από της γενικής κρίσεως, ην από του πολέμου και ένεκα αυτού διέρχεται η ανθρωπότης και η θρησκεία και η Εκκλησία. Το μοναχικόν ιδεώδες, το οποίον άλλοτε επλήρου τας ψυχάς των εν Αγίω Όρει ασκουμένων και εκίνει αυτούς εις έργα πίστεως και αγάπης εκλονίσθη και μετ' αυτού εσαλεύθη και η πίστις και εψύγη η χριστιανική αγάπη.*

Η έλλειψις ιδανικού συνετέλεσεν ώστε να παύση και η απαραίτητος εις την υγιείαν της Αγιορειτικής Αδελφότητος διαλογή, ουδείς ψυχικώς υγιαίνων ή λόγιος προσέρχεται πλέον εις τας τάξεις των Αγιορειτών, η δε φάλαγξ των επ' αρετή και μορφώσει διαπρεπόντων μοναχών ολονέν αραιούται: οι προσερχόμενοι υποτακτικοί είναι τελείως ακατέργαστοι ψυχικώς και αμόρφωτοι πνευματικώς, πολλοί δε αυτών προσέρχονται μόνον διά να αποφύγωσι την στρατιωτικήν θητείαν και κατόπιν χειροτονούμενοι και λαμβάνοντες απολυτήρια των οικείων μονών απέρχονται εις την κοινωνίαν, ίνα προστεθώσιν εις την λεγεώνα των αγραμμάτων κληρικών και ούτω κατά μέσον όρον παχυλή αμάθεια και οι αχώριστοι αυτής σύντροφοι, η πρόληψις και η δεισιδαιμονία, νέμονται το Άγιον Όρος. Η Αθωνιάς Σχολή φυτοζωεί, η Σχολή των Ιωασαφαίων ζωγράφων διατελεί εν διαλύσει και η βυζαντινή μουσική έπαυσε να καλλιεργήται εν τω Όρει και δύο μόνον καθ' όλον το Άγιον Όρος υπάρχουν μουσικοί και καλλίφωνοι, οι δε άλλοι και δη και οι νεώτεροι διακρίνονται επί αμουσία και κακοφωνία. Και καθόλου η κατά μέσον όρον ασχημία της ψυχής αποτελεί φοβεράν παραφωνίαν εν μέσω της αρμονικής και ωραίας φύσεως του Άθω».

Η εκτενής και ιδιαζόντως λεπτομερής καταγραφή υπό του Μητροπολίτου Τραπεζούντος Χρυσάνθου των όσων εν έτει 1927 ελάμβανον χώρα στο Άγιο Όρος αναφορικά με την μέχρι αντικανονικής στάσεως των μοναχών ορισμένων ιερών μονών ένεκα της καθιερώσεως του Νέου Ημερολογίου, οι οποίοι είχαν παύσει να μνημονεύουν του ονόματος του Οικουμενικού Πατριάρχου Βασιλείου Γ' (1925-1929), φανερώνει το εξιδιασμένο ενδιαφέρον του Πατριαρχικού Ιεράρχου περί της επικρατούσης ανησυχητικής καταστάσεως στην Αθωνική Πολιτεία.

Αρχικώς αναφέρεται στην αντικανονική στάση της Ιεράς Μονής Γρηγορίου και στον ιεροκανονικό τρόπο με τον οποίο η Ιερά Κοινότης αντιμετώπισε το ανακύψαν ζήτημα, γράφων τα εξής: *«Της παχυλής αμαθείας και δεισιδαιμονίας εκδήλωσις είναι η παρατηρουμένη αντίδρασις κατά του νέου ημερολογίου, ως δήθεν θίγοντος τα δόγματα της Ορθοδοξίας και η αποκήρυξις των αποδεξαμένων αυτό ως αιρετικών. Πολλάι δε σκήται και τινές των μονών εν τη αμαθεία των επαρθείσαι και θέσασαι εαυτάς υπεράνω της Εκκλησίας θεωρούνται ως οι μόνοι θεματοφύλακες των ιερών παραδόσεων και απεκήρυξαν την Εκκλησίαν και έσπευσαν το μνημόσυνον του σεπτού ονόματος του Οικουμενικού Πατριάρχου.*

Τούτο εξηκρίβωσα κατά την επίσκεψιν της Μονής του Αγίου Γρηγορίου. Επεσκέφθην αυτήν μετά του Διοικητικού του Αγίου Όρους κ. Αέλη. Η υποδοχή υπήρξε ψυχρά και δεν εφηρμόσθη το κατά την υποδοχήν των αρχιερέων τυπικόν, ούτε υψώθη η σημαία προς τιμήν του αντιπροσώπου του Κράτους. Παρουσιάσθησαν εις την είσοδον της μονής μόνον ο Ηγούμενος Αθανάσιος και εκ των Επιτρόπων της μονής ο μοναχός Στέφανος, εξεφράσθη ανευλαβώς κατά του Κράτους. Μετά τας επιτιμήσεις ταύτας ανεχωρήσαμεν αμέσως εις Καρυάς, όπου ο κ. Διοικητής συνεκάλεσε την Ιεράν Κοινότητα και εξέθεσε τα κατά την Ιεράν Μονήν του Αγίου Γρηγορίου και όπου προσκληθείς και εγώ εξέθεσα τας σκέψεις μου περί της καταστάσεως και συνέστησα να επιβληθή αμέσως και εις την Μονήν του Αγίου Γρηγορίου και πανταχού του Αγίου Όρους το μνημόσυνον του Οικουμενικού Πατριάρχου.

Η Ιερά Κοινότης παμψηφεί απεφάσισε να τιμωρηθώσιν ο Ηγούμενος και ο μοναχός Στέφανος διά της ποινής της παύσεως και τριμήνου εξορίας εις τινα των άλλων μονών του Αγίου Όρους και να αποκατασταθή αμέσως εις την Μονήν του Αγίου Γρηγορίου το μνημόσυνον του Πατριάρχου. Να υποχρεωθή δε ο νέος τοποτηρητής και τα λοιπά μέλη της Επιστασίας της μονής να παρουσιασθώσιν ενώπιον της Ιεράς Κοινότητος και του Διοικητού

και εμού και να ζητήσωσι συγγνώμην και να δηλώσωσιν ότι αποκαθίσταται το μνημόσυνο του Οικουμενικού Πατριάρχου, όπερ και εγένετο εις μίαν των ακολούθων συνεδριάσεων της Ιεράς Κοινότητος. Υπελείπετο η έκτισις της ποινης της τριμήνου υπερορίας των ενόχων μοναχών».

Κατά την προσκυνηματική επίσκεψη του Μητροπολίτου Τραπεζούντος Χρυσάνθου στην Ιερά Μονή Διονυσίου όπου είχε διακοπεί αντικανονικώς η μνημόνευση του ονόματος του Οικουμενικού Πατριάρχου, ο Φαναριώτης λόγιος Ιεράρχης αντέδρασε στα γενόμενα και ετοποθετήθη για το ζήτημα της καθιερώσεως του Νέου Ημερολογίου ενώπιον τόσο των Πατέρων της Μονής Διονυσίου όσο και του σώματος της Ιεράς Κοινότητος, ως εξής: «Και εις τη Ιεράν Μονήν του Αγίου Διονυσίου, όπου υπάρχει τις αντίδρασις κατά του μνημοσύνου του Οικουμενικού Πατριάρχου ηγαγκάσθην να ομιλήσω επ' εκκλησίας εξηγήσας ότι το νέον ημερολόγιον εξυπηρετούν κατά πάντα τας συγχρόνους κοινωνικάς ανάγκας των Χριστιανών ουδαμώς αντίκειται εις το δόγμα και τας παραδόσεις της Ορθοδόξου Εκκλησίας, ανέπτυξα δε και το λαμπρόν παρελθόν και την πλούσιαν δράσιν και την βαθείαν μόρφωσιν της Θειοτάτης Παναγιότητος, τιμής και καυχήματος της Εκκλησίας. Το αυτό έπραξα και ενώπιον της Ιεράς Κοινότητος και τούτο διότι εισηγήσεις ενίων των επισκεφθέντων εσχάτως το Αγιώνυμον Όρος αδελφών και δη και η έκθεσις του αδελφού Αγίου Μαρωνείας εισηγουμένου την χρήσιν του παλαιού ημερολογίου εν Αγίω Όρει και διάψευσιν των περι ωριγενιστικής πλάνης της Παναγιότητος διαδόσεων, γνωσθείσα εξ αντιγράφων της εκθέσεως παρά τοις μοναχοίς, απεθράσυναν αυτούς και επήραν εις αυθάδη προσδοκίαν της εισηγηθείσης διαφεύσεως· και εδήλωσα κατηγορηματικώς εις τους μοναχούς και εις την Ιεράν Κοινότητα ότι ο επί ορθοδόξω φρονήματι και αμέπτω βίω διαπρέψας και πλούσια εις εννοίας και απaráμιλλα εις τέχνην λόγου συγγράμματα γράψας Οικ. Πατριάρχης ουδέποτε θα κατέλθη εις το σημείον να διαβεβαιοί περί των Ορθοδόξων αυτού φρονημάτων· ούτε το αξίωμα ούτε η προσωπικότης ούτε το λευκόν γήρας του Οικουμενικού Πατριάρχου επιτρέπουσι τούτο».

Μετ' επιτάσεως και εμφατικής γραφής ο Μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρυσάνθος επισημαίνει την διασπαστική και διχαστική τακτική και προπαγάνδα των Σλάβων αναφορικά με το ημερολογιακό ζήτημα, γράφοντας ότι: «Την τοιαύτην διάθεσιν και τον ψυχικόν κλονισμόν εκμεταλλεύονται πλην των δημαγωγών και οι αλλοεθνείς προπαγάνδαι. Ούτω, Σλάβος Μητροπολίτης επισκεφθείς το Αγιώνυμον Όρος κατά το παρελθόν έτος διελάλει δολίως ότι μόνοι θεματοφύλακες των Ορθοδόξων παραδόσεων είναι αι σλαβικάί Εκκλησίαί.

Η προϊούσα παράλυσις της πειθαρχίας, ήτις είναι ουσιώδης αρετή του μοναχικού βίου και σπουδαίον στοιχείον της Αγιορειτικής Ομοσπονδίας, θα ενθαρρύνη βαθμηδόν και τας αλλοεθνείς ορθοδόξους μονάς, να παύσωσι και αυταί το μνημόσυνο του Πατριάρχου και αποκηρύττουσαι το Οικ. Πατριαρχείον να κηρύξωσι την από της Ιεράς Κοινότητος ανεξαρτησίας των, όπερ θα έχη και ολεθρίας πολιτικάς συνεπειάς διότι, ως γνωστόν, ολόκληρον το πολιτικόν καθεστώς του Αγίου Όρους στηρίζεται επί του εκκλησιαστικού καθεστώτος.

Είναι ανάγκη επείγουσα το Οικ. Πατριαρχείον να λάβη τα κατάλληλα μέτρα προς αποκατάστασιν εν Αγίω Όρει της τάξεως και πειθαρχίας...

Η επιβολή του νέου ημερολογίου ευχερεστέρα ούσα κατ' αρχάς ίσως μετά τα μεσολαβήσαντα και την διά καταλλήλου υποδαυλισμού έξαψιν του φανατισμού κατέστη νυν δυσχερεστέρα. Καθ' α αντιλήφθην αι κυριώτεραι των Ιερών Μονών ήσαν κατ' αρχήν διατεθειμέναι να δεχθώσι το νέον ημερολόγιον, αλλ' ανεκόπησαν εις τούτο κατόπιν ποικίλων επηρειών και ενθαρρύνσεων έξωθεν, ότι μία καταβολή του καθεστώτος εν Ελλάδι θα

επαναφέρει το παλαιόν ημερολόγιον. Την διστακτικότητα των μονών τούτων επαυξάνει και ο φόβος μήπως δεν κατορθωθεί να επιβληθή το νέον ημερολόγιον και εις τας σλαβικάς μονάς και ούτω επέλθη διάσπασις της ενότητος του Αγίου Όρους, ως ήδη εν τινι μέτρω υπάρχει η διάσπασις διά της υπό μόνης της Μονής Βατοπεδίου αποδοχής του νέου ημερολογίου, τα δε φανατικά πλήθη των ερημιτών συρρέουσι κατά τας πανηγύρεις και τας άλλας εορτάς εις τας σλαβικάς πανηγύρεις. Εις τόπον όπου δεν υπάρχει βαθεία εθνική συνείδησις και πεφωτισμένον ορθόδοξον φρόνημα δύναται η ξένη προπαγάνδα εκμεταλλεομένη και το ζήτημα του ημερολογίου να κατορθώση πολλά εις βάρος του Ελληνικού Κράτους και του Οικουμενικού Πατριαρχείου...».

Ο περισπούδαστος και υπέρμαχος της εκκλησιαστικής κανονικότητος και ευταξίας Μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρυσάνθος δεν περιορίζεται όμως μόνο σε γενικές φραστικές διατυπώσεις, αλλά κατά μήνα Σεπτέμβριο του 1927 προτείνει την άμεση λήψη δραστικών μέτρων για την αντιμετώπιση του επικίνδυνου διαστάσεως προσλαβόντος αυτού εκκλησιαστικού ζητήματος, όπως την υπό του Οικουμενικού Πατριαρχείου σύσταση τριμελούς εκ Πατριαρχικών Μητροπολιτών Εξαρχίας προκειμένου αυτή να επιληφθεί αρμοδίως της ενδελεχούς εξετάσεως της όλης εκρύθμου καταστάσεως και της εφαρμογής των άρθρων 5 και 184 του Καταστατικού Χάρτου του Αγίου Όρους επισημαίνοντας ότι: *«Αλλά και αν η Εξαρχία δεν επιβάλη το νέον ημερολόγιον, θα ήτο δυνατόν διά καταλλήλου διαφωτίσεως να παρασκευάση βαθμηδόν το έδαφος εις τούτο. Ό,τι δε επείγει να πράξη αμέσως είναι η αποκατάστασις της τάξεως και πειθαρχίας και η εδραίωσις του κύρους του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Πλην τούτου, η Εξαρχία θα απαιτήση και την σύστασιν και του υπό καταστατικού προβλεπομένου τυπογραφείου και την λειτουργίαν ανωτέρας εκκλησιαστικής σχολής. Τα οικονομικά όλων των Μονών, πλην της Ι. Μονής Σταυρονικήτα, είναι ανθηρότατα.*

Η εν τη εκκλησιαστική σχολή καλλιέργεια των ψυχών των μοναχών και η διά του τυπογραφείου επιμελημένη και καλλιτεχνική έκδοσις των εκκλησιαστικών βιβλίων και των ανεκδότων χειρογράφων και η καθόλου περί τα γράμματα και την καλλιτεχνίαν ενασχόλησις των μοναχών θα ανυψώση το πνευματικόν και ηθικόν επίπεδον της αδελφότητος του Αγίου Όρους. Πρέπει να σταθή το κακόν και να επέλθη η ηθική ανύψωσις του Αγίου Όρους, πριν καταποντίση αυτό η πέριξ μωκωμένη θάλασσα».

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο λαμβάνοντας υπόψιν της σοβαρές εισηγήσεις του Τραπεζούντος Χρυσάνθου ως προς τα ληπτέα ιεροκανονικά μέτρα εναντίον των Ιερών Μονών, οι οποίες είχαν προχωρήσει σε αντικανονική στάση, αναρχία και ανυπακοή κατά της Μητρός αυτών Αγίας Μεγάλης του Χριστού Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας, πρόεβη, κατά μήνα Ιανουάριο του έτους 1928, στην σύσταση τριμελούς Πατριαρχικής Εξαρχίας της οποίας μέλη διορίσθηκαν ο Μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρυσάνθος ως Πρόεδρος και οι Μητροπολίτες Μηθύμνης Διονύσιος και Τυρολόης και Σερεντίου Χρυσόστομος.

Όταν η τριμελής Πατριαρχική Εξαρχία, κατά την 31η Αυγούστου 1928, έφθασε στο Άγιο Όρος ευρέθη προ της πρωτοφανούς στάσεως 17 Μονών με εξαίρεση τις τρεις Ιερές Μονές, ήτοι της Μεγίστης Λαύρας, του Βατοπεδίου και των Ιβήρων. Ο Μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρυσάνθος καταγράφοντας τα γενόμενα κατά την άφιξη της Πατριαρχικής Εξαρχίας αναφέρει ότι: *«Ευρέθη προ στάσεως 17 Μονών, αίτινες ηρνήθησαν να δεχθούν την Εξαρχίαν του Οικ. Πατριαρχείου, δισχυριζόμεναι ότι δεν υπάρχουν ζητήματα δικαστικά προς επίλυσιν. Από της ημέρας της αφίξεως της Εξαρχίας ούτε η Ιερά Κοινότης ούτε η Ιερά*

Επιστασία επικοινωνήσαν μετ' αυτής. Μόνον οι αντιπρόσωποι των τριών Μονών, Λαύρας, Βατοπεδίου και Ιβήρων ως και οι έκτακτοι αντιπρόσωποι των αυτών μονών παρά τη Δισενιαυσίω ευρίσκετο εις διαρκή επικοινωνίαν μετά της Εξαρχίας. Την 3ην Σεπτεμβρίου συνήλθεν η Δισενιαύσιος, η δε πλειοψηφία δεν επέτρεψε να γίνη λόγος περί Πατριαρχικής Εξαρχίας.

Τα πατριαρχικά γράμματα περί της Εξαρχίας, επί ημέρας ανευλαβώς παρεπέμποντο από της Κοινότητος εις την Δισενιαύσιον και από ταύτης εις την Κοινότητα, χωρίς να αξιωθώσι μηδέ της αναγνώσεως.

Μόνον τη επιμονή των αντιπροσώπων των τριών πειθαρχουσών μονών ανεγνώσθησαν εις την συνεδρίασιν της Ι. Κοινότητος την 4ην Σεπτεμβρίου και κατά πλειοψηφίαν απεφασίσθη να σταλή προς την Εξαρχίαν πενταμελής Επιτροπή διά να ανακοινώση εις αυτήν ότι δεν υπάχουν ζητήματα δικαστικά ούτε άλλα γενικής φύσεως ζητήματα και κατά συνέπειαν η Πατριαρχική Εξαρχία είναι ελευθέρα να απέλθη. Είχεν ακόμη την εντολήν η Επιτροπή να ανακοινώση τα ανωτέρω ως απόφασιν της Ι. Κοινότητος και να μη δεχθή σύστασιν τινα της Πατριαρχικής Εξαρχίας.

Κατά της αποφάσεως ταύτης διεμαρτυρήθησαν εντόνως οι αντιπρόσωποι των τριών νομιμοφρόνων μονών».

Σύμφωνα με τα γραφόμενα του Προέδρου της Πατριαρχικής Εξαρχίας, Μητροπολίτου Τραπεζούντος Χρυσάνθου, η αντίδραση των μελών της Πατριαρχικής Εξαρχίας έναντι όλων αυτών των πρωτάκουστων και πρωτοφανών αντικανονικών ενεργειών των στασιασθέντων ήταν άμεση και εξεδηλώθη ως εξής: «Η Πατριαρχική Εξαρχία μαθούσα παρά των μειοψηφησάντων τριών αντιπροσώπων την απόφασιν της Ιεράς Κοινότητος και ότι η ορισθείσα Επιτροπή απετελείτο εκ των αυθαδεστέρων, διά να προκαλέσωσιν ίσως διά της αυθαδείας αυτών επεισόδιον συνεχίζοντας τον εξευτελισμόν της Πατριαρχικής Εξαρχίας, αξιοπρεπώς φερομένη ηρνήθη να δεχθή την Επιτροπήν».

Επειδή η αντικανονική στάση, αναρχία και ανυπακοή των 17 Μονών ήταν δεδομένη και είχε προσλάβει ανησυχητικώς επικίνδυνες διαστάσεις τόσο από εκκλησιαστικής όσο και από εθνικής απόψεως λόγω των δολίως καιροφυλακτούντων και δρώντων τυχοδιοκτικώς, όπως πάντοτε, καιροσκόπων, κληρικών και λαϊκών, έξωθεν και έσωθεν του Αγίου Όρους, Σλάβων, επελήφθη του όλου φλέγοντος ζητήματος τόσο ο Γενικός Διοικητής του Αγίου Όρους και ο Υπουργός των Εξωτερικών όσο και αυτός ούτος ο Έλλην Πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος, αλλά τραγικώς οι στασιαστές και εν εκκλησιαστική αναρχία και αντικανονική ανυπακοή διετελούντες Ηγούμενοι και λοιποί ιερομόναχοι και μοναχοί των 17 Μονών δεν συνεμορφώνοντο. Περί πάντων τούτων ο πολύς Τραπεζούντος Χρυσάνθος γράφει τα κάτωθι: «Παρά τα πατριαρχικά γράμματα, παρά τας επανειλημμένας συστάσεις του Γενικού Διοικητού, του Υπουργείου των Εξωτερικών και αυτού τούτου του Πρωθυπουργού Ελ. Βενιζέλου, οι 17 αντιπρόσωποι δεν ηθέλησαν να καλέσωσι την Πατριαρχικήν Εξαρχίαν εις σύσκεψιν και συνεργασίαν. Εις όλας δε τας μονάς πλην των τριών το μνημόσυνον του Πατριαρχικού ονόματος είχε καταργηθή. Η στάσις ήτο πλέον φανερά. Πάντα ταύτα ήσαν συμπτώματα προϊούσης παραλυσίας πάσης ηθικής και πάσης τάξεως και πειθαρχίας εν Αγίω Όρει, οπόθεν, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, εξέλιπε παν θρησκευτικόν, ηθικόν και εθνικόν αίσθημα».

Η όλη κατάσταση κατέστη ανεξέλεγκτη και τότε το Οικουμενικό Πατριαρχείο σε αगाστή συνεργασία με το Ελληνικό Κράτος απεφάσισαν να επιβληθεί τόσο η κανονική εκκλησιαστική ευταξία όσο και ο της κυριάρχου Ελληνικής Πολιτείας νόμος, ήτοι οι σχετικές διατάξεις του ισχύοντος Καταστατικού Χάρτου, «*ίνα μη το κακόν μείζον γένηται*», οπότε κατέφθασε στο Άγιο Όρος, κατ' εντολή του Υπουργού της Δικαιοσύνης, ο εκ Θεσσαλονίκης Ανακριτής, ο οποίος συνεργασθείς στενώς με την τριμελή Πατριαρχική Εξαρχία, επρότεινε άμεσα και δραστικά μέτρα καταστολής της αντικανονικής και παρανόμου στάσεως των αναρχούντων.

Περί των ως άνω γενομένων ο Μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρύσανθος γράφει λεπτομερώς τα κάτωθι: «*Το Οικουμενικόν Πατριαρχείον και το Κράτος απεφάσισαν την φοράν αυτήν να εκκαθαρίσουν την κατάστασιν και να πατάξωσι τους στασιαστάς. Πράγματι δε κατέφθασεν εκ Θεσσαλονίκης ο ανακριτής κ. Χρυσανθόπουλος, όστις έλαβε εντολήν του Υπουργού της Δικαιοσύνης ίνα, εν στενή συνεργασία μετά του Διοικητικού του Αγίου Όρους και της Εξαρχίας, προβή εις το έργον, ου επελήφθη.*

Και ο Διοικητής και ο ανακριτής συνειργάσθησαν στενώς μετά της Πατριαρχικής Εξαρχίας. Ο Ανακριτής κατόπιν μακράς μελέτης προς άμεσον αποκατάστασιν της σαλευθείσης τάξεως και πειθαρχίας υπέδειξε την καθαίρεσιν των στασιασάντων αντιπροσώπων των μονών και την εξορίαν αυτών εξ Αγίου Όρους, πάντων ανεξαιρέτως, διότι άνευ του ριζικού αυτού μέτρου δεν θα ήτο δυνατή η άμεσος και επιβεβλημένη λύσις της κρίσεως. Η δε λύσις αυτή θα είχεν ως επακόλουθον μελετώμενα ριζικά μέτρα, τα οποία θα επέφερον την αποκατάστασιν της τάξεως και πειθαρχίας εις Άγιον Όρος και την κατά τας παραδόσεις συντήρησιν αυτής.

Παράλληλα με την πρότασιν καθαιρέσεως και εκτοπισμού των στασιασάντων μοναχών των 17 μονών, επροτάθη και η άμεσος εκλογή νέων αντιπροσώπων, ανά ενός διά την Ιεράν Κοινότητα και την Δισενιαύσιον, εις τρόπον ώστε να είναι δυνατόν να συνεχισθή το έργον.

Μετά της νέας Δισενιαυσίου θα ήτο δυνατόν να συνεργασθή η Πατριαρχική Εξαρχία διά την επίλυσιν των κάτωθι ζητημάτων: 1) του μνημοσύνου του ονόματος του Οικ. Πατριάρχου, 2) της εισροής ανεξελέγκτως νέων δοκίμων μοναχών, 3) της ασκουμένης ξένης προπαγάνδας, 4) του τρόπου εξασφαλίσεως των ιερών κειμηλίων και σκευών, 5) της ιδρύσεως Σχολής Βυζαντινής Μουσικής και Τέχνης. Τόσον το Οικ. Πατριαρχείον όσον και η Πολιτεία ενέκριναν τα προταθέντα μέτρα».

Κατά μήνα Φεβρουάριο του 1929 η Ιερά Κοινότητα του Αγίου Όρους ενημέρωσε τον Μητροπολίτη Τραπεζούντος Χρύσανθο ότι οι πλείστες των Ιερών Μονών συνεμορφώθησαν πλήρως με τις αποφάσεις της Πατριαρχικής Εξαρχίας ενώ για τους ελαχίστους απειθήσαντες μοναχούς εζήτησε την παραδειγματική τιμωρία τους, τους οποίους, όταν επέδειξαν εμπράκτως την μεταμέλειά τους, το Οικουμενικό Πατριαρχείο μακροθύμως ενεργώντας, κατόπιν της σχετικής εισηγήσεως της Πατριαρχικής Εξαρχίας, ήρε την καθαίρεση εφ' όλων των 34 αγιορειτών μοναχών.

Ο Μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρύσανθος κατακλείει την καταγραφή των εκκλησιαστικών γεγονότων τα οποία έλαβαν χώρα λόγω της αντικανονικής στάσεως των αγιορειτών μοναχών υπογραμμίζοντας τον καθοριστικό ρόλο του Πρωθυπουργού Ελευθερίου Βενιζέλου για την ειρήνευση και ευταξία στην Αγιώνυμη Πολιτεία, ενώ δεν παραλείπει να επισημάνει και την άφρονα επιπολαιότητα ορισμένων κομματικών παραγόντων της Ελλάδος σε βάρος του Γενικού Διοικητικού του Αγίου Όρους και της

Πατριαρχικής Εξαρχίας, η οποία εν τέλει εδέχθη τα συγχαρητήρια του Οικουμενικού Πατριάρχου Βασιλείου Γ΄ για το όλο επιτελεσθέν δυσχερές έργο, το οποίο είχε φέρει σε αίσιο πέρας. Γράφει δε περί τούτων τα εξής: «Χάρις εις την σθεναράν στάσιν της Πατριαρχικής Εξαρχίας και του Προέδρου της Ελληνικής Κυβερνήσεως Ελευθερίου Βενιζέλου έληξεν η στάσις των μοναχών και απεκατεστάθη πλήρως το γόητρον της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας... Κατά την διάρκειαν της στάσεως πολλοί κομματικοί παράγοντες, είτε από άγνοιαν του όλου σοβαρού ζητήματος είτε υπείκοντες εις πεπλανημένας εισηγήσεις των στασιασάντων μοναχών, επέζον την Κυβέρνησιν και το Οικ. Πατριαρχείον προς ανάκλησιν του Γενικού Διοικητικού και της Εξαρχίας.

Ο Οικ. Πατριάρχης ευθύς άμα τη καταστολή της στάσεως διεβίβασεν εις τον Μητροπολίτην Τραπεζούντος, Πρόεδρον της Εξαρχίας, το κάτωθι τηλεγράφημα:

Μητροπολίτην Τραπεζούντος Χρύσανθον

Μέσω Μητροπολίτου Θεσ/νίκης

Θεσσαλονίκην

Συγχαίρομεν αποκαταστάσει ομαλότητος ενάρξει συνεργασίας επ' αγαθώ Ιερού Τόπου, στοπ. Προτρεπόμεθα γνωρισθή Εκκλησία ταχέως γνώμη Εξαρχίας περί τιμωρηθέντων και υποβολής υπό πάντων αιτήσεως συγγνώμης. Πατριάρχης Βασίλειος».